

Анатолій В. ФУРМАН

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ОСОБИСТІСНОГО ПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНИ ЛЮДИНОЮ

Anatoliy V. Furman

THEORETICAL MODEL OF PERSONAL ACCEPTANCE OF THE PERSON BY THE PERSON

DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2020.01.056>

УДК: 159.922 : 937

“Зрозуміти по-справжньому людину і міжлюдські стосунки,
щоб удосконалити їх, – це все ж найбільш людське
і найпрекрасніше з усіх завдань”

С.Л. Рубінштейн [40, с. 483]

Постановка проблеми у загальному вигляді. Феномен прийняття людини людиною є найважливішим психологічним чинником будь-яких міжособистісних стосунків й на-самперед спільної діяльності, спілкування, групових учинків. У результативному аспекті такий вид *внутрішнього прийняття* являє собою психічну форму-організованість, котра становить свідомісний продукт чи новоутворення особливої спрямованості особистості, коли інша людина та її індивідуальний світ Я, перетворюючись на багатопредметний об'єкт сприймання-прийняття, постає як ціннісно-сміслова очевидність. Іншими словами, інтенційне поглинання свідомісною спроможністю однієї особи особистісного засвіту іншої стимулює у першій формування *психічного образу* цієї іншої особи, що супроводжується виробленням до неї певного ставлення і позиціонування, а також пов'язане із конструюванням і прогнозуванням способів найбільш адекватного й в ідеалі оптимального (найкращого з можливих за конкретних умов взаємодії) міжособистісного порозуміння.

Проблемний контекст психологічного вивчення *особистісного прийняття* пов'язаний

із численними концептуальними схемами здійснення терміна “прийняття”, що зумовлює його розлогу конкретизаційну полісемію. У зв'язку з цим, скажімо, щонайменше потрібно чітко відрізнити особистісне прийняття (до прикладу, задачі, життєвої ситуації, іншої людини чи певної суспільної події) від сприймання, з одного боку, і прийняття рішення – індивідуального або групового – з іншого. Так, сприймання – це пізнавальний, когнітивний процес цілісного та опосередкованого досвідом й особистісними особливостями відображення у свідомості людини предметів і явищ об'єктивної дійсності за їх безпосереднього впливу на рецепторні поверхні органів чуття, що часто організуються як система дій, спрямованих на ознайомлення з об'єктом, ситуацією чи подією. Водночас *прийняття рішення* – це, як відомо, вольовий процес або етап вольового акту, що пов'язаний із підсумковим, вирішальним вибором цілі чи способів виконання вчинкової дії, що здебільшого має для особи проблемний характер й тому актуалізує сув'язь психічних процесів, де провідна роль належить мисленню і волі; сутнісно прийняти рішення – значить виділити одне бажання-домагання в контексті

інших як домінантне, персональне значуще, і в такий спосіб створити ідеальний образ мети чи діяння.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Психічний матеріал для розгортання субпроцесів особистісного прийняття іншої особи постачає сприймання, оцінювання і розуміння людини людиною (О.О. Бодальов [33; 34], М.М. Обозов [39], В. Брюс (V. Bruce) [44] та ін.), що вивчаються у форматі таких психосоціальних напрямків дослідження, як *соціальна перцепція і міжособистісне сприймання*. У першому випадку аналізуються особливості та динаміка процесів і механізмів сприймання усупільненим суб'єктом різних соціальних об'єктів (навколишніх, груп, соціальних спільнот, подій, самих себе), що уможливує взаємне психологічне пізнання людей у їхніх стосунках, передусім за умов безпосереднього спілкування, та з активізацією психічних ресурсів як відображення (од відчуття до мислення) і впізнання, так і формування цілісного образу-уявлення партнера чи опозиціонера в лоні соціальної взаємодії. У другому упереджено розглядаються різноманітні детермінанти і чинники (темпераментальні й характерологічні, суб'єктні та особистісні, суто когнітивні та емоційні (афективні), спонукальні та оцінкові тощо) у становленні уявлення чи поняття про іншу людину, де важливим є перше враження про неї. Для обох напрямків важливо відстеження як соціального, так і психодуховного спричинення процесів названого сприймання, тобто зважання на їх залежність не тільки від соціальних характеристик суб'єкта життєдіяльності (статусу, рольового репертуару, соціальних настановлень та упереджень), а й від його ментального потенціалу, персоніфікованого досвіду, намірів, цілей, ціннісних орієнтацій (див. [15]). При цьому інший як соціальний об'єкт активно впливає на суб'єкта сприймання, свідомо чи неусвідомлено намагаючись створити позитивне враження про себе. Тому тут діють закономірності *доформлення* або *доконструювання* психічного образу іншої особи. Ситуація ускладнюється тим, що це відбувається в умовах завжди більшою чи меншою мірою неповної інформації про неї. Крім того, заломлюючись через власні внутрішні умови сприймання, характерологічні властивості та особистісні риси цієї іншої особи запускають механізм їх спотворення, гіперболізації, причому або в позитивний бік, або в негативний. І в такій суб'єктивно-пильній ситуації, часто неадекватній дійсному

стану стосунків, цей актуалізований згусток умов-особливостей проєктується на зміст та особливості її взаємин у найближчому соціумі (сім'ї, трудовому колективі, групах за інтересами, ситуаційних контактах на вулиці). Так, власне, не тільки зовнішні умови переломлюються через внутрішні (С.Л. Рубінштейн), а й внутрішні зумовлюють уявлення та присутність зовнішніх обставин (О.М. Леонтьєв), спонтанно пульсуючи у попереминому домінуванні притомного життя окремої людини як об'єкта і суб'єкта соціальних взаємостосунків. До прикладу зауважимо, що навіть *формування першого враження* про іншу людину, як підмітив свого часу ще О.О. Бодальов, – це “складний психологічний феномен, який містить у собі почуттєвий, логічний та емоційний компоненти” (особливості зовнішності і поведінки, усвідомлювані та узагальнені оцінкові судження, емоційне ставлення до конкретної особи тощо) [33, с. 178].

Натомість особистісне прийняття – це складноструктурований динамічний процес і синтетичний результат живого *психодуховного уприсутнення* однієї людини або вчинку-події у внутрішньому світі іншої, яке є мультифункціональним продовженням психічного відображення – сприймання, усвідомлених означення й осмислення, формування шерегу мислесхем і психічних образів та ін. Таке глибинне відображення себе в іншому одночасно виходить на взірцеві, канонічні форми впрощування-утвердження осенсованих психодуховних узмістовлень в особистісному світі того, хто натхненно й пристрасно приймає мене як іншого. В одному із попередніх досліджень (див. [24]) нами доведено, що внутрішнє прийняття входить до надскладної, багатоспричиненої, ієрархічно-динамічної структури *особистісної адаптованості* людини як один із поясів, будучи, своєю чергою, зумовленим, з одного боку, реальною психологічною ситуацією й актуально функціонуючим психічним образом, з іншого – особливостями ставлення, перебігу оцінки й самооцінки та реальною працюваною й системно сформованою Я-концепцією [17; 31]. Загалом будь-який рівень прийняття (від украй негативного, тобто повного неприйняття, до дуже позитивного, фатумно самісного) створює відповідний режим функціонування особистісних процесів (мотивів і домагань, емоцій і почуттів, інтелектуальності і креативності, саморегуляції і вольової поведінки тощо), а тому є *інтегральним показником* того, як саме протікає

адаптація людини на особистісному рівні буттєвості. У цьому аналітичному контексті *прийняття* особою *задачі* – аж ніяк не одномоментний акт пасивного сприймання інформації чи свідчень, які пред'являються зовні, а різнорівневий процес-перехід їх творчого осмислення, самісного привласнення і внутрішньої переробки-зміни як важлива умова здолання особистістю проблемної ситуації [23; 26; 27; 42]. Отож прийняти поставлене завдання – це ще не означає зрозуміти його умову і вимоги, а зрозуміти останні – ще не вказує на факт глибинно внутрішнього, власне особистісного, прийняття їх, себто на досягнення такої самісної екзистенції, коли це зовнішнє завдання стає персональним надбанням індивідуального Я, дійсно своїм, ціннісно значущим.

Мета цієї розвідки полягає в тому, щоб, розглядаючи особистісне прийняття людини людиною як перебіг внутрішніх умов актуалізаційного розгортання свідомісної здатності обох контактерів, уперше створити на методологічних засадах вчинкового і канонічного підходів (В.А. Роменець, П.А. М'ясоїд та ін. [1; 5; 6-13; 21; 22; 45]) і розроблюваного нами циклічно-вчинкового підходу (А.В. Фурман, О.Є. Фурман, С.К. Шандрук, А.А. Фурман та ін. [2; 3; 14; 18; 46; 47]) *теоретичну (структурно-функціональну) модель зазначеного прийняття як доведеної спіралі вчинення.*

Одним із **головних завдань**, котре вирішувалося на початковому етапі дослідження як створення теоретичної платформи для побудови структурно-динамічної моделі особистісного прийняття людини людиною в загальних рамках зустрічних учинкових траєкторій їхньої міжособистісної взаємодії, було здійснення порівняльного аналізу стадій розвитку сприймання як пізнавального процесу та етапів прийняття як поліфункціонального особистісного процесу в різних теоретичних системах психологічного пізнання. Примітно, що об'єднувальною тут стала *методологічна схема вчинку* В.А. Роменця, згідно з якою його покомпонентне циклічне розгортання являє собою *психологічний канон*, під котрий підпадає феноменологія і сприймання, і прийняття. Й це логічно впливає із концептів, принципів та постулатів канонічної психології: будь-який психічний феномен “можна піднести до рівня канону”, або принаймні відшукати тенденцію руху до нього [11, с. 899].

Методологічну оптику дослідження становлять *п'ять своєрідних лінз-засобів* пошу-

кового перетворення особистісного прийняття людини людиною як синтетичного предмета вивчення-конструювання, крізь призму яких упрозорюються як онтологічні засновки (або реальна буттєвість) указанного прийняття, так і його вірцеві феноменальні оприявлення. Такими лінзами-засобами є: а) теорія вчинку і концепція канонічної психології А.В. Роменця (П.А. М'ясоїд, В.О. Татенко та ін.); б) психологічна теорія задач (Г.С. Костюк, Г.О. Балл та ін.); в) теорія навчальних проблемних ситуацій А.В. Фурмана (С.К. Шандрук, Т.Л. Надвична та ін.); г) вітакультурна методологія і циклічно-вчинковий підхід (А.В. Фурман і наукова школа – О.Є. Фурман, С.К. Шандрук, А.А. Фурман, О.М. Хайрулін, А.Н. Гірняк, Г.С. Гірняк, Я.М. Бугерко, І.С. Ревасевич, О.Я. Шаук та ін.) і д) авторська метатеоретична концепція свідомості (див цит. літ).

Виклад основного матеріалу дослідження

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПРИЙМАННЯ ТА ПЕРСОНАЛЬНОГО ВЗАЄМОПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНИ ЛЮДИНОЮ

Завдання особистісного прийняття людиною іншого суб'єкта чи іншої особи актуалізується щонайменше у двох ситуаціях проблемної взаємодії: а) за потреби чи утруднення можливих контактів із незнайомою людиною, тобто коли остання особистісно сприймається як окрема індивідуальна проблема, і б) за умов порушення усталеної, очікуваної чи прогнозованої поведінки партнера, себто коли проблемний характер мають його поведінка, діяльність, спілкування або вчинення. На підтвердження цього Б.Ф. Ломов свого часу писав, що “здебільшого потреба індивіда у спілкуванні з іншим (чи іншими) виникає тоді, коли він стикається із проблемною ситуацією і при цьому виявляється, що для розв'язання новопосталої задачі його власного досвіду недостатньо. Така ситуація може виникнути не лише під час виконання особою тієї чи іншої діяльності, але й у процесі розвитку її взаємостосунків з іншими людьми” [38, с. 272].

Отож перебіг проблемно-діалогічного персоніфікованого прийняття, протікаючи тонким струмочком смислових візерунків самісного переживання-думання, хоча й у розлогоді

внутрішньому діапазоні їх формотвірного становлення (від сприймання до модальних образів Я-концепції іншого), завжди є частиною самобутнього життя свідомості того, хто працює над процесним уреальненням вказаного прийняття, й тому завжди має більший чи менший проблемно-діалогічний характер. Свого часу (1994) нами сформульований принцип єдності проблемності та діалогічності, суть якого відображає такий постулат: “проблемність – це універсальний спосіб вияву та існування змісту пізнавального процесу, первинно внутрішня його форма, а діалогічність – конкретна духовно-практична здатність, реальний потік творчої активності особи, зовнішня форма пізнання...” [27, с. 66]. Відтак проблемністю визначатиметься психосоціальний зміст внутрішнього напруження міжособистісних (утруднених, невизначених, конфліктних тощо) стосунків, тобто суперечливе наповнення свідомісно осягнутого психодуховного матеріалу конкретного суб’єкта прийняття, тоді як діалогічність становитиме найпродуктивнішу форму існування людської суб’єктивності і важливий чинник особистісної зрілості.

Особистісне прийняття, як впливає з усього вищесказаного, сутнісно не зводиться до сприймання і, тим більше, змістовно не тотожне ні соціальній перцепції (тобто сприйманню соціальних організованостей), ані міжособистісному сприйманню. Проте без сприймання як форми психічного відображення і складової пізнавальної функції психіки унеможливується ситуаційна генеза такого прийняття, тобто розгортання складноструктурованого особистісного процесу збагачення індивідуального світу Я людини культурним матеріалом і соціальним досвідом. Тому аналогічно до того, як “перцептивний образ несе в собі сенсорний як свою складову, і той, і інший є взаємно пов’язаними аспектами пізнавальної діяльності людини” [4, т. 2, с. 44], так само особистісне прийняття охоплює у своєму підґрунті перцептивний образ як атрибутивний чинник, точніше – як базовий, онтично вкорінений і самобутньо подієвий, суб’єктивний матеріал, який самісно опрацьовується (головним чином в актах поіменування, означення, осмислення, осенсовування) й із його актуалізованих психоформи на ціннісних засадах конструюється окремий смислосенсовий фрагмент чи кластер особистісного світу як факт екзистенційно персоніфікованого уприсутнення в ньому схеми-уявлення-образу іншої людини, але тепер уже суто в ідеальному (чисто інтеріо-

ризованому) форматі своєрідного життя свідомості (див. [19; 20; 25]) як внутрішньої умови та психодуховного ресурсу функціонування свідомої здатності й одночасно індивідуальної подієвості ковітального буття.

Відштовхуючись від наведених засадничих положень критеріально аргументованого розрізнення цих багато в чому схожих психічних явищ, нами здійснений порівняльний аналіз психозмістового наповнення етапів розвитку сприймання як доконечної пізнавальної (когнітивної) складової психіки та особистісного прийняття людиною як вирішального чинника-складника їх обоюдно здійснюваних пізнання, розуміння, ставлення, рефлексування й відтак аргументовані соціокультурна вагомість та ефективність спілкування, співпраці і міжсуб’єктної взаємодії у цілому (табл.). Призначення новоствореної таблиці, як і будь-якої табличної чи матричної презентації упредметненого змісту, зокрема раціонального знання, полягає у системному розгортанні багатоаспектного психологічного змісту та розмежуванні й одночасно логічному поєднанні донині відокремлених ознак, характеристик, параметрів психічних феноменів. Своєрідним методологічним ключем, тобто еталонним способом, указанного поєднання для нас стала логіко-структурна побудова вчинку (ситуаційний, мотиваційний, діяльний, післядіяльний компоненти) і модель чотирипостасного розвитку будь-якого психологічного канону, що обґрунтовані у філософсько-психологічній теоретичній системі В.А. Роменця (див. [1; 5-13; 21-22]). Іншими словами, мовиться про найевристичнішу методологічну схему організації плідної рефлексивної мислєдіяльності дослідника, яка інтегрує форми, методи і засоби канонічно здійснюваного у психософському дискурсі методологування (див. [1, с. 191-205; 8, с. 108-116; 18, с. 313-323; 45]). Скажімо, закономірно, що Володимир Андрійович серед низки канонічних форм психічного і психічних феноменів виокремлює й описує канон сприймання, яким є “виразність предметно-речового буття” і згідно з яким “процес сприймання спрямовано на створення саме такої предметності” у кілька етапів: а) постановня предмета (набору рис-властивостей) у речовій формі та у зв’язку з іншими предметами, що уможливує панорамність сприймання у єдності цілого і частини; б) як пізнавальний процес воно, все більше виявляючись сукупністю точок зору, ракурсів споглядання, “і приховує предмет, маскує

Таблиця

**Порівняльний аналіз стадій розвитку сприймання
як пізнавального процесу і прийняття як поліфункціонального
особистісного процесу в різних теоретичних системах психологічного пізнання
(початок)**

Компоненти вчинку за В.А. Роменцем як етапи-іпостасі розвитку психологічного канону	Сприймання як категоризація, акт соціальної перцепції і подія людського буття			Особистісне прийняття як складноструктурований і поліфункціональний процес-мікроетап онтогенезу особистості		
	Стадії сприймання як категоризації в теорії перцептивної готовності Дж. Брунера	Стадії розвитку сприймання як перцептивної події в онтологічній парадигмі В.О. Бара- банщикова	Міжособистісне сприймання як персоніфіко- ване вчинення (В. Брюс, О.О. Бодальов, М.М. Обозов та ін.)	Аспекти спілкування у єдності з різними видами обміну в теорії інноваційно- психологічного клімату О.Є. Фурман (Гуменюк)	Сутнісна характеристика мікрогенези прийняття: засадничі субпроцеси- механізми	Аргументації психологічної феноменології особистісного прийняття
1	2	3	4	5	6	7
Ситуаційний компонент: певна просторово- часова конфігурація ознак, сил, смыслів, дій	«Первинна категоризація»: об'єкт виокремлюється й ізолюється від інших, наділяється просторовими, часовими і кількісними ознаками- атрибутами	«Зародження» сприймання- події, коли відображення об'єкта доповнюється оновленням ставленням до нього суб'єкта, який стає носієм перцептивної потреби	Сприймання зовнішності іншого і підведення його під категорію, постання контурів першого враження (до прикладу, політик, управлінець, науковець, господарник, інженер та ін.)	Комунікативний, що забезпечує інформаційний обмін у найширшому розумінні – думками, досвідом, знаннями, світоглядом, почуттями, навичками через процеси впливу, єдину систему кодування й декодування і формування на цій основі взаємостосунків	Поіменування або називання для себе як універсальний факт і як закон- передумова подієвого засвіту життя свідомості, що уможливує притомну здатність людини та іншого бути присутніми в ситуаційному плині взаємодії через такі формотворення, як поняття, концепти, конструкти, категорії	<ul style="list-style-type: none"> чесний, принциповий, популярний, або продажний, хтивий, невизначений політик; компетентний, ефективний, мудрий, або малограмотний, бездарний, неотесаний управлінець; доскіпливий, креативний, талановитий, або неохайний, безпорадний, фіктивний науковець
Мотиваційний компонент: перехід ситуації у полі- мотиваційне поле особи, постання інтенційності як внутрішньої умови свідомої здатності	«Пошук» ознак- деталей світу, тобто встановлення зв'язку між атрибутами і відповідною категорією задля уможливлення перцептивної категоризації об'єкта сприймання	«Формування» сприймання як перцептивної події, куди долучаються задатки (зокрема чутливість) і здібності людини, що й сприяють наповненню оновленого чи збагаченого ставлення адекватним інформаційним змістом	Все більш усвідомлене визначення ознак і характеристик діяча- співрозмовника, формування першого враження про нього, що охоплює почуттєвий, логічний та емоційний складники, поєднані у первинний образ-уявлення	Інтерактивний, що визначає діловий обмін (уміннями, навичками, нормами, проектами, цінностями) діями, спільною діяльністю через практичне нормонаслідування і творення взірцевих організаційних схем і моделей психосоціальних досягнень	Означення виявлених під час міжособистісної взаємодії характерологічних властивостей співрозмовника як процес-механізм приписування йому об'єктивованих і самоаргументо- ваних значень наявності особистісних рис- якостей загального плану	<ul style="list-style-type: none"> проникливий, ерудований, вольовий, або легковажний, обмежений, слабкодушкий політик; обдарований, майстерний, або обмежений, нікчемний управлінець; «справжній дослідник», «учений від Бога», або псевдо-науковець, «бездарність у науці»

Таблиця

Порівняльний аналіз стадій розвитку сприймання як пізнавального процесу і прийняття як поліфункціонального особистісного процесу в різних теоретичних системах психологічного пізнання (закінчення)

1	2	3	4	5	6	7
<p>Діяльний компонент: конкретний учинковий акт як здійснення ситуаційно вмотивованої і внутрішньо інтенційованої діяльності</p>	<p>«Підтвердження перевірки» вхідних стимулів на предмет їх відповідності вимогам; сприймання, спираючись на потенціал мислення, постає процесом прийняття рішення: об'єкт відноситься до набору категорій-правил, формується й аргументується гіпотеза вказаного рішення</p>	<p>«Здійснення» сприймання як перцептивної події, котра, саморозвиваючись, специфікуючись і конструюючи саму себе, має «розмаїття вимірів», «функціонує за законами цілого», долучається до регуляції поведінки суб'єкта, тому перцептивний образ – це «не що інше, як <i>утворена подія</i>, її відбиток у внутрішньому світі людини»</p>	<p>Формування цілісного образу-уявлення про внутрішні характеристики, здібності, особистісні спрямування, емоційно-почуттєві стани, що найчастіше групуються навколо професійного портрету людини як суб'єкта життєдіяльності</p>	<p>Перцептивний, що уможливорює смисловий обмін між особами, які сприймають, пізнають і прагнуть зрозуміти одна одну шляхом активізації явищ ідентифікації, цілепокладання, емпатії, рефлексії, формування цілісного образу індивідуальності через ціннісно-естетичне осягнення як іншого чи інших, так і самого чи самої себе</p>	<p>Осмислення як суб'єктивне з-мислення і пере-осмислення особистістю загально-прийнятих значень, зокрема й перцептивних сигналів-символів, тобто як задіяння внутрішнього механізму підлаштування іншому соціокультурно опрацьованих смислових форм та їх ідеалізованих змістовлень</p>	<ul style="list-style-type: none"> • правдивий, рішучий, цікавий, або брехливий, залежний, занудний, політик; • доброзичливий, оптимістичний, комунікабельний, або відлюдькуватий, песимістичний, закритий у собі (чи навіть самодур) управлінець; • кмітливий, ініціативний, цілеспрямований, або тугодумний, пасивний, безвідповідальний, безпорадний науковець
<p>Після-діяльний компонент: рефлексія процесу і результату вчинкового акту як події, котра відбулася і котра може мати відтерміновані наслідки</p>	<p>«Завершення перевірки» вхідних стимулів з обмеженим колом атрибутів, формування найадекватнішої системи категорій як засобів кодування навколишнього світу й відтак досягнення найкращої «істинності» сприймання у сенсі успіху передбачення інших, несприйнятих, властивостей об'єкта</p>	<p>«Перетворення» подією задоволеної ситуації сприймання, спричинене тим, що попереднє ставлення-діяння вичерпує себе, тому, загострюючи суперечність між формою і змістом змінного образу, є проблемо-генним джерелом розвитку перцептивного процесу, стимулюючи розгортання нової події</p>	<p>Рефлексивні до- чи пере-конструювання та коригування сформованого психічного образу іншого у форматі пізнання, розуміння і взаємозбагачення людиною, вироблення більш-менш сталого поняття-уявлення про людину як суб'єкта, особистість та індивідуальність</p>	<p>Спонтанно-інтуїтивний, що виявляє рефлексивний потенціал людини як універсума в таких зорганізованостях як самопізнання, саморозвиток, самовдосконалення, самотворення через внутрішній продуктивний діалог, який дає змогу вибрати одну із психодуховних форм (добра, любові, свободи, відповідальності тощо) і наповнити ситуації спілкування багатозначенним, але інтенційно єдиним сенсом</p>	<p>Осенсовування – процес надання особистісної значущості індивідуально освоєним смислам у форматі персоніфікованого світосприймання дійсності і навколишніх, себто механізм утворення індивідуально непересічних і суб'єктно вкорінених сенсів, так званих <i>особистісних</i> сенсів, на життєвому полотні свідомісної здатності бути разом з іншими</p>	<ul style="list-style-type: none"> • зовні приємний, ерудований, виважений у рішеннях, або уїдливій, знахабнілий, непередбачуваний у своїх діях політик; • державницьки зорієнтований, ризиковий і водночас людяний та доступний, або боєгістичний, боягузливий, відлюдькуватий управлінець; • безкорисливий, самовідданий, невтомний, або зарозумілий, баламутний, задрісний науковець

його, і водночас прагне його показати, **розкрити**, домагаючись *економності* власного перебігу, зокрема й **мовних** відтворень предмета”; в) “на предмет, що сприймається, накладається його образ; тоді виникає **апцептивний** образ предмета, що відображає усі знання про нього”, причому у змінній динаміці акцентуваної присутності або суттєвих, або неістотних рис, метаморфозної мозаїки все більш повного розкриття реально невичерпної предметності сприймання, символізуючи її невідомі аспекти-сторони, що вказує на завершення перцептивного феноменологічного циклу; г) після унаявлення “**предмета сприймання** постає його **функціональне призначення**, і він набуває смислу”, смислового значення у зв’язку з іншими, виходячи за межі чуттєвого досвіду й у цілісному становленні – за власні рамки та охоплюючи все багатство сприйнятого через ідеальну оптику свідомості світу [9, с. 41-43; 11, с. 904-907].

Отож прийнята нами до зреалізування вчинкова логічна оргсхема порівняльного рефлексивного аналізу стадій розвитку сприймання та особистісного прийняття як споріднених, проте сутнісно відмінних, психічних феноменів виправдана, з одного боку, самим фактом наявності у сфері канонічної психології чітко окресленого *канону сприймання*, котрий, як і будь-яка психоформа чи психічне утворення, має вчинкову структурно-функціональну побудову, з іншого – пропонувані зарубіжними вченими теоретичні моделі розвитку як сприймання, так і персонального прийняття, охоплюють чотири складники-етапи, явно чи приховано утілюючи *вчинково-канонічну архітектоніку психологічного пізнання* цих феноменів. Так, теорія перцептивної готовності американського психолога Дж. Брунера містить чотири стадії розвиткового перебігу сприймання як процесу категоризації (див. *табл.*): від ознак до категорій і від механізмів породження, інформаційного збагачення, мислєдіяльного, образного й часто суто мовного функціонування перцептивного образу до категорійної ідентифікації та до корекції гіпотези стосовно об’єкта сприймання [35; 36]; теорія сприймання як акту зв’язку людини зі світом і перцептивної події людського буття в онтологічній парадигмі російського психолога В.О. Барабанщикова (*табл.*) аргументує наявність чотирьох стадій розвитку названої події у її центральній ланці – перцептивному образі, де останній “є не що інше, як *утілена подія*, її відбиток у внутрішньому

світі людини” [32, с. 93]; нарешті теорія міжособистісного сприймання-ставлення, що унаявлена у змістовно близьких теоретичних версіях (В. Брюс [44], О.О. Бодальов [33; 34], М.М. Обозов [39] та ін.), також обстоює чотиристадійну модель сприймання людини людиною як діяння-вчинення (див. *табл.*).

Не становить виняток із зазначеної тенденції руху-поступу дослідника до канону під час вивчення окремого психологічного феномену й *особистісне прийняття*, яке, ґрунтуючись на розлогоді психічному матеріалі сприймання, психозмістовно надбудовується та індивідуально організується як довершеність перебігу сукупності умов *внутрішнього вчинення*, як особливий – поліфункціональний і глибоко персоналізований – ритм в утвердженні свідомої здатності людини пізнати, зрозуміти, підтримати іншого, тобто самісно зріднитися з його особистісним світом, відкрити ціннісно-сміслові канали уприсутнення так чи інакше упредметнених й поцінованих ознак-рис останнього у власному психодуховному житті. Й тут треба зважати на очевидне: у безперервно змінному плинні соціальних ситуацій людської буттєвості міжособова взаємодія набуває *форми спілкування*, учасники якого немов проникають у внутрішні засвіти один одного й підлаштовують як свої бажання, думки, хвилювання, так і свою реальну поведінку чи діяльність один під одного. Тому цілком закономірно, що *вчинкова архітектоніка спілкування*, по-перше, має охоплювати не три загально визнані аспекти, а чотири; по-друге, ці аспекти-складники *вчинку спілкування* повинні розглядатися у єдності із різними видами психосоціального обміну між людьми; по-третє, вивчення зазначених аспектів і вказаних різновидів покликане досягнути *канонічного висвітлення*, за якого вони інтерпретуються у синхронному функціонуванні, попарному зв’язку, що забезпечує генетичну цілісність у розгортанні обоєбічного окультурення і збагачення особистісного розвитку учасників спілкування; по-четверте, рамковою умовою успішності персоніфікованого прийняття співрозмовника, крім вищевказаних передумов, має бути *проблемно-діалогічний стиль* або характер взаємостосунків, котрий, з одного боку, зацікавлює і мотивує кожного новизною тематики, змісту, способів діяння, з іншого – не відштовхує психоемоційно непосильністю чи некомфортністю вирішуваних у процесі спілкування різноманітних завдань. Ці вимоги, як слідує

із змісту наведеної таблиці, найбільшою мірою реалізує *теорія інноваційно-психологічного клімату організації* О.Є. Фурман (Гуменюк) [28-30; 46-47], що, зважаючи на обмежене коло завдань цього дослідження, потребує окремих узагальнень та емпіричних аргументацій.

Квінтесенцію *мікрогенези особистісного прийняття* становлять чотири субпроцеси-механізми як ключові віхи його вчинково-канонічного розгортання у психодуховному вимірі особистості співрозмовника:

– *поіменування для себе*, тобто усвідомлене самісне називання-концептизація того, з ким, що саме, як і для чого особа започатковує спілкування чи навіть з ким у психосоціальному вимірі має справу, що базується на сприйманні зовнішності співбесідника, актуалізує певне настановлення на взаємодію, розширює значеннєве поле інформаційного обміну та уможливорює підведення його новопосталого образу під власну концептну схему чи категорію;

– *означення* як суб'єктивне приписування об'єктивних значень темпераментальним і характерологічним властивостям, особистісним та індивідуальнісним рисам співбесідника на підґрунті його візуального та аналітичного пізнання, безпосередніх даних спостереження і самоаргументаційних інсайтів, що допомагає сформуванню більшою чи меншою мірою вмотивоване й відносно цілісне перше враження про нього;

– *осмислення* як мислевчинкове задіяння особистістю загальноприйнятого у просторі конкретної психокультури з-мислень про людину певного етнонаціонального соціуму, віку, статі, фаху, вірувань, ціннісних орієнтацій і переконань тощо, себто актуалізація самісно напрацьованих смислів для різнобічного й удетально створення власного образу-портрету психодуховного світу співрозмовника, що розширює персональні горизонти як адаптованості чи реадатованості, так і конструктивної співпраці, або конкурентної боротьби;

– *осенсовування* як суто самісне пристосування індивідуально непересічних сенсів (відтак потенцій, спроможностей, талантів) тій людині, із якою відбувається більш-менш тривале спілкування, розуміння її інтенцій-намірів, соціально-рольового репертуару, ціннісно-рольової мозаїки, діяльно-вчинкового діапазону життєреалізування, що дає змогу досягнути рефлексивного *вособистіснення* здобутих смислів як маркерів особистісного

світогляду на локалізованому образом цієї людини полотні власної свідомої здатності її індивідуалізованого уприсутнення у бажаннях, планах, переживаннях, співдяльності, квітальних подіях і спільних справах.

Отже, запропонована таблиця, зважаючи на її функціональне наповнення як продукту теоретичного мислення, відображає результати порівняльного аналізу стадій учинкового розвитку сприймання та особистісного прийняття й зокрема: а) уможливорює розгорнуте представлення психологічних змістів цих близьких за формою вияву, проте сутнісно відмінних процесів; б) аргументує їх загальну логіко-структурну побудову і феноменологічну тенденцію руху-поступу до психологічного канону, що демонструє аналіз за вертикаллю; в) фіксує зростання складності психологічного пізнання сприймання і прийняття як переходу від ознак-деталей до буттєвих атрибутів, від окремих процесів-механізмів до системогенези в контексті онтогенезу особистості, від самотутніх феноменологій до їх онтологічної неосязності навіть у таких життєвих утвореннях, як перцептивна подія і *вчинок особистісного прийняття*, що наочно ілюструє аналіз за горизонталлю; г) окреслює перспективи міждисциплінарної інтеграції і конфігурування-систематизації різнопредметних психологічних знань, зокрема й отримання синтетичного (метатеоретичного) знання відносно неподільної взаємозалежності міжособистісного сприймання і персонального взаємоприйняття людини людиною.

Остання теза вочевидь потребує аргументації, причому різнобічної та з обов'язковим дотриманням *принципу історизму в психології* (див. нещодавнє дослідження П.А. М'ясоїда [5]). У цьому аналітичному розрізі, безперечно, повчальним є *культурно-історичний підхід* до розвитку вищих психічних функцій Л.С. Виготського, котрий довів, що й сприймання людини, на відміну від феноменологічно схожої функції у тварини, “за своїм внутрішнім складом, побудовою і способом діяльності, за своєю психологічною природою належить уже до вищих функцій, які утворилися у процесі історичного розвитку і які мають особливу історію в онтогенезі...” [37, с. 852]. Тут справді діють зовсім інші закономірності, ніж ті, що характерні для його примітивних, або натуральних, форм. І далі талановитий дослідник доходить винятково важливого висновку: “Само собою зрозуміло, що закони, які панують у психофізіології натурального

сприймання, не знищуються з переходом до... вищих форм, але немов би відступають на задній план, продовжуючи існувати всередині нових закономірностей у згорнутому і підпорядкованому вигляді. Ми спостерігаємо в історії розвитку сприймання дитини процес, сутнісно аналогічний тому, котрий добре відомий в історії побудови нервового апарату, де нижчі генетично більш древні системи із їх більш примітивними функціями задіюються до більш нових і вищих шаблів, продовжуючи існувати як підпорядковані інстанції усередині цілого” [Там само].

Якщо в генезі від тваринного до людського сприймання Л.С. Виготський фіксує в дитини “стрибок від зоологічної до історичної форми психічної еволюції” [37, с. 853], то, на наше переконання, аналогічний стрибок має місце в дорослого від вищих форм сприймання та їх нових складних утворень – *психологічних систем* – до вчинково-канонічних психоформ особистісного прийняття як складноструктурованого і поліфункціонального складника-мікроклімату онтогенезу його особистості. Причому центральну ланку, своєрідне інтенційоване осереддя цього мікроетапу у взаємодії людини з людиною становить змінний потік внутрішніх умов функціонування свідомої здатності кожного домогтися все більш повного чи певними рамками обмеженого *уприсутнення* в окремому індивідуальному світі Я образу-постаті іншого. Тому такого рівня *екзистенційне прийняття* – це не просто привласнення цілей, знань, мислесхем, переконань чи технік діяння співрозмовника, а й їх морально-етична прив’язка до стрижневих опор Самості, до власної внутрішньої буттєвості та її відношення до зовнішнього світу і ставлення до навколишніх. А це вже, як стверджує С.Л. Рубінштейн, царина етики, у проблемному полі якої перебуває “питання про повноту людського життя відносно вичерпності буття”, де владарюють не трансцендентні цінності у розумінні І. Канта, а *трансцендентність* моральних цінностей у її витлумаченні як “певного, більш високого рівня життя (і природи) людини, до котрого вона прагне, але котрого ще не досягнула, певних (деяких) сторін її життя, однак аж ніяк не трансцендентність інших, виразом якої і є сама цінність” [40, с. 381, 383-384].

Отже, сутнісно мовиться не про відомий феномен трансперсонального переживання (В. Джемс, С. Гроф та ін.) як про вихід особи за межі людських здібностей і незвіданих потенційних

можливостей, а про “дійсне прийняття” (С.Л. Рубінштейн), у якому “співпадання обов’язку і потягу постає як вищий ступінь розвитку людини”, уможливаючи її вихід на “вершину буття”, рефлексивний спосіб існування, коли рефлексія “немов призупиняє, перериває цей безперервний процес життя і виводить людину мисленнево за її межі...” [40, с. 385, 384, 366]. Тут важливо підкреслити, що особистісне прийняття як самобутнє психодуховне явище, з одного боку, *онтологічно вкорінене*, адже справді буття самопізнає і самоконструє себе через свій найдосконаліший орган – людину, котра відповідальна за все скоєне й упущене, з іншого – його *феноменальна плерома* (повнота, множинність) безмежно широка, тому що сягає як ноуменального бездоння архетипів і не проявлених психічних умістовлень, так і подумки неозорих горизонтів трансцендентності моральних цінностей, духовних сенсів, екзистенціалів-святостей, функціоналів свідомості. Все це вказує на те, що досліджуваний різновид персонального прийняття треба вивчати не лише як вищу форму чи стадію розвитку людини як особистості і загалом як важливий механізм її онтогенезу, а й як онтологічно узasadнений *акт учинення*, що передбачає стале чи фрагментарне уприсутнення іншої суб’єктної буттєвості у змістово-функціональній мозаїці внутрішніх умов, котрі так чи інакше (значеннево, смислово, сенсово, миследіяльно) збагачують особистісний світ і психодуховні спроможності того, хто реально перебуває у просторі безпосередніх взаємостосунків.

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ОСОБИСТІСНОГО ПРИЙНЯТТЯ ЛЮДИНИ ЛЮДИНОЮ ЯК СПІРАЛЬ УЧИНЕННЯ ТА ЇЇ ЛОГІКО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Із попереднього наукового змісту очевидно, що особистісне прийняття іншого суб’єкта-діяча, як і будь-який складний психодуховний процес, розгортається у часопросторі стосунків як певним чином структурований і функціонально змінний плин-перебіг свідомої здатності реалізуватися, що охоплює взаємопов’язану наступність етапів, на кожному з яких, як з боку суб’єкта прийняття, котрого сприймають, так і з боку того суб’єкта, котрого приймають і котрий сам приймає іншого, відбувається явне і неявне взаємоузгодження уявлень, поглядів, позицій, значеннево-сислове розпросторення й удетальнення феноменального

поля порозуміння, врешті-решт безперервне корегування ритмостильової тональності актуальних міжособових стосунків.

Гіпотетично, спираючись на принципи, закономірності, нормативи авторського *циклічно-вчинкового підходу* (див. [2, с. 308-316, 418-423, 600-610; 655-666, 709-724, 827-837; 3, с. 85-156; 431-450]), метапроцес особистісного прийняття людини людиною містить *дві стадії* – розпізнавальну і збагачувальну, які охоплюють по *два періоди* із їх осередковими психологічними *механізмами* самоздійснення вчинку прийняття іншого (ситуаційний – усуб'єктнення, мотиваційний – уприсутнення і вчинково-діяльний – проникнення, після-діяльний – поглинання), котрі, зі свого боку, попарно диференціюються, утворюючи у підсумку *вісім етапів* психологічного канону вказаного прийняття, причому сукупно із їх відповідними *домінантними складниками* та основними *субпроцесами* (*рис.*). При називанні зазначених стадій, підходів, етапів, механізмів, складників і субпроцесів нами були враховані чотири визначальні моменти: 1) сутнісні ознаки та атрибутивні параметри прийняття як особистісної здатності свідомісного формату; 2) динамічна картина актуалізаційно-інтенційного розгортання вказаного різновиду прийняття у лоні розвитку бісуб'єктної (проблемно-діалогічної) взаємодії; 3) подієва видозміна функціональної спрямованості кожної нової ситуаційної психоструктури прийняття як оновленого набору внутрішніх умов і видозміненої свідомої здатності; 4) ініціювання і домінування різних психічних процесів, душевних і духовних станів людини взаємодіючої на різних етапах мікрогенези її особистісного прийняття іншої людини.

Перший період особистісного прийняття становить висхідний пункт *внутрішнього вчинення*, що охоплює ситуаційний формат перебігу процесів сприймання і первинної оцінки людиною іншої особи як об'єкта прийняття (її фізичних даних та конституції тіла, зовнішнього вигляду, соціального статусу тощо). Тут важливу роль відіграють підсвідомі процеси й актуалізовані архетипні змістовлення, що пов'язано як із переважанням емоційних компонентів пізнання над раціональними, так із позасвідомою дією стереотипів та установок на сам процес первинного розпізнавання і сприймання іншої суб'єктивної дійсності. При цьому сприймання трансформується в оцінювання, яке, зі свого боку, віднаходячи об'єктні підкріплення, переходить

в аналізування й утворення когнітивних схем певного категорійного підкріплення і далі, за принципом маятника, – в синтезування та узагальнення як відпочаткові опори вакуальнення внутрішніх умов свідомої здатності людини, довершуючи ситуативну фазу вчинкового входження до процесного перебігу особистісного прийняття. І все ж на цьому періоді все відбувається під помітним впливом емоційної домінанти, яка, хоча й поступається із часом пізнавальним функціям, усе ж не зникає повністю.

Другий період персонального прийняття характеризується сильно виразною когнітивною складовою особистості, котра спочатку виявляється у пізнавальному зацікавленні співрозмовником, а потім переходить у площину все більш означеного та осягненого розумом інтенціювання як атрибутивної ознаки суб'єкта прийняття. Вагомість саме цієї складової й відтак актуалізація взаємозалежного перебігу супутніх процесів інтуїтивного й усвідомленого пізнання іншого зумовлені не лише особистістю того, хто сприймається і приймається в конкретній життєвій ситуації, а й *мотиваційним полем* та актуальним психодуховним станом того, хто захоплений внутрішнім потоком осмисленого привласнення-входження образу іншої людини у свій особистісний світ. Очевидно, що таке поглиблюване уприсутнення в нас самих когось зі сторони спричиняє ситуаційну динаміку і змінюваний баланс у внутрішньому потоці прийняття-вчинення емоційного та інтелектуального, інтуїтивного і раціонального, цільового і ціннісного, стимульного і мотиваційного важелів мислення. Отож бо слушно говорити про *індивідуальні траєкторії особистісного прийняття*. Так, скажімо, одна справа, коли міжособиста взаємодія трапляється з випадковою особою (до прикладу, під час нетривалої подорожі) й коли закономірне вакуальнення отримують інтуїтивні процеси, будучи підтримувані свідомісними зусиллями того, хто сприймає і щось приймає, і зовсім інша, коли перед нами знаходиться кохана людина. У цьому разі все у внутрішньому світі протікає в іншому, можна сказати навіть в альтернативному темпоритмі: закохана особа, максимально зосереджуючись на словах, емоціях, рухах і міміці партнера чи партнерки, все сприйняте, означене й домислене пропускає крізь *власний свідомісний коридор* – іменує те у своїх відчуттях і хвилюваннях, що раніше не мало назви, означає в ідеальному форматі власної свідомості донині

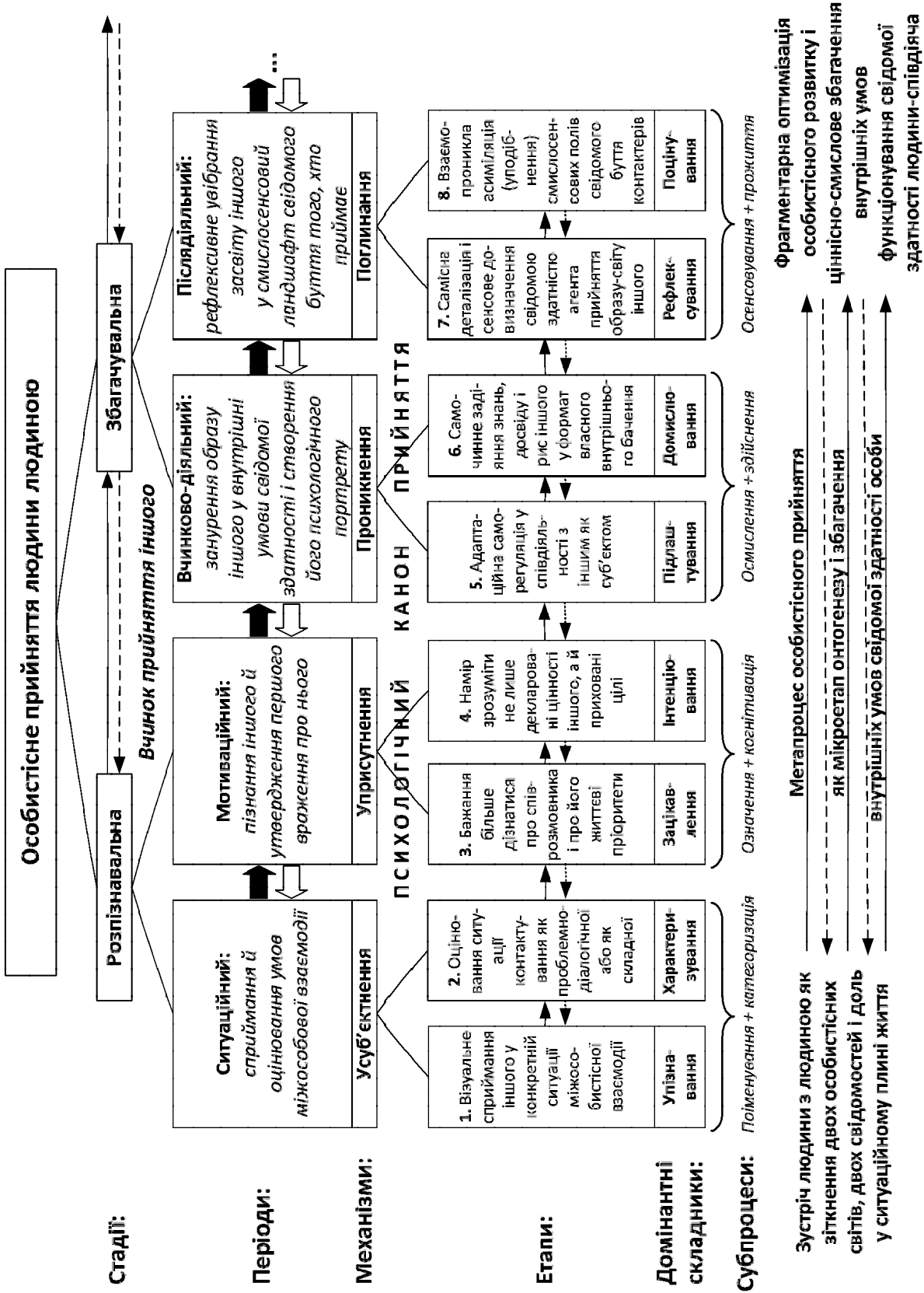

Рис.
Теоретична модель особистісного прийняття як внутрішнього вчинення
(автор — А.В. Фурман, створено 05.01.2020 р., друкується вперше)

малоцікаве, побіжне, неважливе, і найголовніше – вона через постать іншого пізнає незвідані пласти своєї буттєвості та осенсовує в екзистенційних актах межового поціновування і натхненного благоговіння плин-перебіг власного житезреалізування (див. [16]), істотно розширюючи і збагачуючи у такий спосіб самотній світ життя свідомості [19]. Відтак на цьому періоді переважають процеси-складники *когнітивації* (означення, пізнання, узагальнення та ін.) у єдності з *мотиваційно-інтенційними психоформами* (спонуканням, бажанням, прагненням, ціннісним зорієнтуванням, наміром-інтенцією тощо) (див. [2, с. 459-469]). Динаміка взаємоспричиненого функціонування цих психічних утворень у внутрішньому безмежжі агента прийняття, будучи також залежною від прогностичних характеристик особистих рис, мотивів, цінностей, переконань та інших властивостей людини-контактера, зумовлює розгортання *емпіричної інтерпретації* (пояснення) її особистісного світу як окремого зрізу людського буття (В.А. Роменець), чітке визначення її соціальної позиції і соціокультурної вагомості чи спроможності, а також формування власного (окремішнього) соціального образу Я (“Якою саме людиною, як я думаю, він чи вона мене уявляє?”, або: “Якою особистістю я є в уявленні цієї людини?”).

Отже, завершенням першої – *розпізнавальної* – стадії прийняття є створення первинного образу іншого у свідомості контактуючої особистості. Цей психічний образ постає в ескізній свідомісній формі, а тому характеризується внутрішньою нестійкістю ставлень та уявлень, сутнісно містить своєрідний, бодай згорнутий, *самозвіт* про свої відчуття і враження від зустрічі чи низки зустрічей про нього як про людину певних статі, віку, етнічної приналежності, професії, вірувань, світогляду, ідеалів та переконань, а також утримує фрагменти прогнозування подальшого розвитку міжособистісних стосунків. Примітно, що у діапазоні руху-поступу цієї стадії велике значення має когнітивна (пізнавальна) складність і соціальні перцептивні здібності самого суб’єкта прийняття, оскільки первинний спосіб формування уявлення про особистість іншого, включаючи узагальнення першопочаткового образу, може приводити до втрати певної частини значущої форми через індивідуальні установки, стереотипи, пересуди і наявність у сфері свідомості цього діяльного суб’єкта “наївних теорій” (за Хекхаузенем [43]). І тут доречно процитувати

застереження С.Л. Рубінштейна, висловлене у своїй, доволі стислій, філософській автобіографії: “Людина повинна була б постійно пам’ятати, що всім своїм життям, кожним своїм учинком вона накреслює образ свій у серцях людей...” [40, с. 483].

На другій – *збагачувальній* – стадії особистісного прийняття відбувається миследіяльна перевірка і рефлексивне підтвердження або спростування тих первинних гіпотетичних конструктів (когніцій, мислесхем), котрі виникли на першій (під час розгортання ситуаційного і мотиваційного періодів учинення), здійснюється деталізація, відкоригування та усистемнення як психічного образу іншої людини, так і поведінкових схем і способів міжособистісного контактування з нею, а головне – стається поступове проникнення цього самосформованого, проте не свого, а зустрічного, образу у внутрішні умови функціонування свідомої здатності того, хто приймає персонально пристрасно, водночас змінюючи психодуховну мозаїку названих умов. Так за кульмінаційним сценарієм подій індивідуального вчинення саме при переході до діяльного періоду мають місце найвагоміші зміни-депланації як в онтогенетичній картині розвитку особистості, так і в ідеальному вимірі життя її свідомості. Причому, зважаючи на консонанс чи дисонанс цілей, цінностей і смислів співучасників однієї справи чи вмотивованих співрозмовників, у цей момент кожним з них приймається самовідповідальне рішення або про розширення ділового та неформального діапазону взаємоподії, або про його згортання, мінімізацію контактів чи навіть про їх повне уникнення. Крім того, тут відповідно або досягається все більш глибоке порозуміння між людьми та інтенсифікуються їх самореалізаційні (адаптаційні і креативні) ресурси й особистісний розвиток, або має місце дистанціювання самісних позицій між ними, згортання смислового поля контактування, міжособистісного діалогу і втрата шансів на взаємне культурне збагачення психодуховного досвіду кожного.

Зміст третього – *власне діяльного* – періоду досліджуваного прийняття в осередді актуалізованого психічного матеріалу становлять процеси *особистісної адаптованості* (ставлення, оцінювання і самооцінювання, доформування психічного образу, створення навколо себе певної психологічної ситуації, покомпонентна і багатомодальна деталізація Я-концепції та ін.) [24; 31] до іншого, які розвиваються на фундаменті наявних знань про його

внутрішній світ, поведінку, життєдіяльність та досвід міжсуб'єктних контактів. Саме це взаємопроникле плетиво своєрідних оповивальних процесів співрозмовника уможливорює ту чи іншу глибину порозуміння, налаштовує саморегуляцію у взаємостосунках, стимулює переоцінку та відбір оптимальних способів і засобів співдіяльності й у підсумку спричиняє корегування первинного психологічного образу іншої людини як об'єкта прийняття, позитивне чи негативне смислове наповнення її соціального образу Я. У цій екзистенційно насиченій фазі *самісного прийняття-вчинення* адаптаційна спрямованість саморегуляційних зусиль агента прийняття, забезпечуючи його під- чи прилаштування до сфери продуктивного співіснування з іншим, закономірно переходить у задіяння його знань, досвіду і характерологічних властивостей до власного особистісного світу, збагачуючи у такий спосіб його психодуховний зміст і розширюючи горизонти свідомості через канали домислювання, усвідомлювання, комунікативного і мислевчинкового здійснення. Підкреслимо, що на цьому періоді також можлива внутрішня відмова однієї з контактуючих осіб від подальших міжперсональних стосунків через низку причин, а саме через підтвердження передчуття нещирості чи неправди у висловлюваннях співрозмовника, отримання негативної інформації про його поведінку або вчинки в минулому чи теперішньому, розходження в поглядах, неспівпадіння цілей чи загалом стилю або способу життя, що визначає вибір різних стратегій реалізації обраної справи, зокрема й моделі професійного зростання.

На четвертому – *післядіяльному* – періоді відбувається підсумкове *рефлексивне поцінування* іншої особистості як суб'єктного об'єкта прийняття, тобто її критеріально аргументована й різнобічно усистемнена оцінка, надання їй певної значущості у взаємодоповнювальних актах глибокого осмислення співбуттєвого горизонту існування й усе більш конкретне та зрозуміле *осенсовування* ковітального простору узв'язаного феноменального прожиття. Фактично у цей час має місце своєрідне *рефлексивне поглинання* чи *відбирання* особистісного засвіту вже прониклого іншого у смислосенсовий ландшафт функціоналів свідомості того, хто самісно приймає на межі своїх можливостей і хто максимально уподібнюється до його стилю і способу життя.

Інакше кажучи, складноструктурований та актуалізаційно динамічний процес особистіс-

ного прийняття людини людиною циклічно завершується не тільки формуванням певного ставлення до співрозмовника чи партнера у площині співдіяльності на афективно-когнітивному рівні взаємин, а й чітким рефлексивним визначенням формату чи коридору конструктивної міжособистісної взаємодії, у який входять і психологічна корисність або комфортність чи благодатність стосунків, і психосоціальна підтримка непересічної індивідуальності партнера, і найприйнятніші для обох способи взаємостосунків, стилю і характеру спілкування. І більше того, канонічним стає таке самісно глибоке, емпатійне й натхненно неозоре прийняття іншої особи, за якого уреальнюється розширення і збагачення свідомісного горизонту того, хто відкриває закутки своєї душі для сторонньої суб'єктної присутності, нарошуючи тим самим свій внутрішній потенціал і компетентісні ресурси.

Таким чином, особистісне прийняття людини людиною – це надскладний, онтологічно вкорінений і лише частково феноменально оприявлений для кожного із взаємодіючих суб'єктів життєдіяльності, *метапроцес*, котрий внутрішньо зорганізується подвійним взаємопрониклим річищем зміни-розвитку особистості: ціннісно-смислового збагачення онтогенетичної програми окультурення у мікрівимірі її соціальної буттєвості і збільшення та ускладнення внутрішніх умов функціонування свідомої здатності кожного з контактерів, що становить осереддя *самісного вчинення* в діалектичному поступі ситуаційного (сприймання – усуб'єктнення – упізнавання – поіменування – характеризування – категоризація), мотиваційного (пізнання – уприсутнення – зацікавлення – означення – інтенціювання – когнітивація), діяльного (занурення – проникнення – підлаштування – осмислення – домислювання – здійснення) і післядіяльного (рефлексивне вбирання – поглинання – рефлексування – осенсовування – поцінування – прожиття) періодів та відповідних їм етапів і субпроцесів його здійснення.

Якщо вдатися до образного порівняння, то особистісне прийняття іншого за складністю психоенергетичної архітекτονіки нагадує роботу щонайменше трьох відомих і водночас величних пристроїв.

Перша асоціація стосується *синтезатора* – електронного пристрою, що синтезує звук за допомогою одного чи кількох електронних генераторів коливань (звукових модулів) й уможливорює бажане звучання шляхом регулю-

вання властивостей електронного сигналу. Особистісне прийняття – це такий собі *внутрішній синтезатор* у психічному світі людини, що самоплинно вмикається під час її взаємодії з іншими людьми, захоплює у свою суб'єкту орбіту видозмінені чи й зовсім оновлені процеси, складники, механізми і властивості-ознаки, котрі запозичуються або черпаються із спільних життєвих ситуацій і подій, та забезпечує адаптованість особи у соціумі, її психокультурне збагачення і прискорений особистісний розвиток.

Друга образна паралель: персональне прийняття – це *внутрішньоособистісний синхронізатор* ситуаційно змінного плину активованих психічних процесів, станів, тенденцій і механізмів людини, що органічно й невимусно запускається у часопросторі її соціальної взаємодії з навколишніми, працює як саморегуляційний апарат, що безперервно фільтрує зовнішні впливи інших, переломлюючи їх через ритмічне задіяння механізмів усуб'єктнення, уприсутнення, проникнення і рефлексивного поглинання, уможливорює одночасне екзистенційне досягання канонічних психоформ самісного прийняття, збагачення як ціннісно-сислової сфери, так і наявного репертуару внутрішнього вчинення, що виявляється в оновленні моделей поведінки, спрямованості і характері спілкування, цілей, способів і змісту мислєдїяльності. Перефразовуючи відомі слова про світло як про найсильніший синхронізатор біологічного ритму, маємо підстави поки що гіпотетично стверджувати, що *свідомість іншого є найпотужнішим синхронізатором нашого особистого вчинкового ритму повсякденного духовного життя*.

Третя образна аналогія, не заперечуючи метафоричних пояснювальних можливостей перших двох, на наше переконання, є найбільш вдалою та евристичною: *архітектоніку особистісного прийняття людини людиною можна прирівняти до роботи колайдера*, конкретніше – до запуску Великого адронного колайдера (2010 і наступні роки поблизу Женєви, Швейцарія), тобто до гігантської машини-лабораторії тунелєподібної будови, що призначена для прискорювання заряджених частинок, або адронів (протонів і важких іонів) на зустрічних пучках і в такий спосіб для вивчення продуктів їх зіткнення – високої кінетичної енергії (тут на сьогодні світовий рекорд сягає позначки 6,5 тераелектронвольт на промінь). Отож *особистісне прийняття – це самобутній надскладний свідомісний колайдер*, який уреальнює одночасне прискорення змінного ансамблю інтенційно заряджених внутрішніх організованостей (перцептивного образу, ситуаційного оцінювання, когнітивної схеми, мислєдїяльного акту тощо) і психодуховних форм (передусім персональних оцінок і значень, вособистіснених смислів і сенсів) на сприймання, пізнання, розуміння і рефлексування іншого як співрозмовника, співпрацівника чи співтворця в усіх вимірах і характеристиках його індивідуального світу Я. Нашаровувані психічні змісти вчинково впорядкованих періодів і механізмів названого прийняття – ситуаційного усуб'єктнення, мотиваційного уприсутнення, діяльного проникнення і післядіяльного поглинання, будучи відпочатково детерміновані соціокультурним контекстом, надалі проникають за об'єктивний природний план феноменальних духовних оприявнєнь (емоційних і фізичних відреагувань співрозмовників, візуальних психофізіологічних змін у їхній життєактивності, особливостей їх вербального і невербального мовлення тощо), або інакше: ці змісти не тільки збагачують біфуркаційні зони нестримного онтогенезу особистості, яка самовільно відкриває неяви, проте вельми реальні, індивідуально-психологічні шлюзи для потоку у власний світ сторонніх згустків-частинок відмінної від особистої психодуховної енергії, а ще й сягають *буттєвого формату сфери свідомості* кожного учасника більш-менш регулярних контактів, насичуючи й розширюючи смислосенсовий горизонт утаємниченого життя самої свідомості як неочевидної очевидності. А оскільки свідомість не можна досліджувати як винятково природне психічне явище, себто об'єктивно і предметно, то зміни у її трансцендентно вкоріненому життєпотопі є можливість вивчити опосередковано, а саме через депланаційні зрушення в *конфігурації внутрішніх умов розиткового функціонування свідомої здатності людини* (див. [19-20; 25]), котра у випадку прийнятого нами упередметнення організована за *вчинковим канонічним сценарієм* самісно цілковитого і повномірного прийняття іншого як собі подібного. Саме цей, справді фундаментальний, факт персоніфікував С.Л. Рубінштейн у такій максимі: "...я – ехо і дзеркало людства! У безперервній взаємодії з іншими людьми, в якій стікає все моє життя, формується їх і моя свідомість. Моя свідомість – форма їхнього існування, як їхня свідомість – форма мого існування" [40, с. 486].

Однак наведене висловлювання, не зважаючи на його з-мислову витонченість, на нашу думку, являє собою не завершальний акорд

дослідницьких зусиль, а становить усього лише основоположну концептуальну ідею майбутніх пошуків. І дійсно, орієнтуючись на вищесказане, виникають питання: “Що означає словосполучення “формується і моя свідомість”? І загалом, чи можна її (свідомість) формувати?”. Й головне: “Як саме свідомість однієї людини постає формою існування іншої людини?”. Вочевидь ці проблемні питання потребують окремого детального вивчення.

ВИСНОВКИ

1. *Внутрішнє прийняття* – новоутворення і водночас психоформа особистісного світу, що зорганізовує актуальний перцептивний матеріал сприймання в напрямку надання психодуховній активності людини особливої ціннісно-сислової вагомості тим виокремленим об’єктам дійсності чи їх окремим упредметненням, з яким їй доводиться так чи інакше взаємодіяти, а у випадку міжособистісних стосунків (спілкування, емпатійних переживань, взаємообміну інформацією, думками, діями тощо) – це *інтенційне поглинання* свідомою здатністю однієї особи особистісного засвіту іншої, що стимулює формування у першій *психічного образу* цієї іншої особи із рівновеликою часткою персональної значущості асимільованого (привласненого) психологічного змісту, супроводжується виробленням до неї самотубного ставлення-позиціонування і стилю взаємин та спричиняє задіяння механізму *самісного уприсутнення* та актуалізацію можливих чи прийнятних способів міжособистісного порозуміння і подальшої співпраці.

2. Широкий полісемійний контекст наукового вживання терміна “прийняття” упроблемнює філософсько-психологічний формат міждисциплінарного дослідження *особистісного прийняття* загалом і людини людиною зокрема. Передусім є підстави чітко відрізнити особистісне прийняття, з одного боку, від *сприймання* як надважливого для людини пізнавального процесу й одного з вищих психічних механізмів її історичного, передусім ментального, когнітивного, розвитку як особистості в онтогенезі, з іншого – від *прийняття життєвого рішення* як структурно складного феномену-функціоналу вольової поведінки чи діяльності особистості, котра передбачає сформованість як загальних рис-властивостей (цілеспрямованості, наполегливості, відповідальності та ін.), так і особливих,

зонайперше рішучості, твердості, безоглядності як провідних рис-якостей, що спрямовують, координують та реалізують вибір, зосереджують та удіяляють вольові ресурси і дають змогу синхронізувати наслідки вчинення (див. [41]). При цьому сприймання, оцінювання і розуміння людини людиною і вибір-прийняття життєвого рішення особистістю постачають необхідний психодуховний матеріал для розгортання метапроцесного *потoku особистісного прийняття* у форматі фрагментарних феноменалів онтогенезу, котрий відбувається на якісно іншому – *свідомісно-вчинковому* – рівні екзистенційної присутності іншого у внутрішньому житті конкретної взаємодіючої особи.

3. *Особистісне прийняття* – це складно-структурований динамічний процес-перебіг і водночас синтетичний результат *ціннісного психодуховного уприсутнення* однієї людини або вчинку-події у внутрішньому світі іншої, яке є мультифункціональним продовженням її сприймання та розуміння, що збагачує свідомісну здатність агента прийняття такими субпроцесними новоутвореннями-механізмами, як поіменування (називання), означення, осмислення, осенсовування того, що саме за об’єкт-предметною визначеністю, у якій душевній модальності, на якій екзистенційній хвилі буттєвості і як змістовно вичерпно, пристрасно всеохватно та раціонально повно приймається. Таке самісно центроване прийняття входить, з одного боку, до складної мозаїки базових умов-чинників особистісної адаптованості людини-співрозмовника, будучи інтегральним показником її внутрішньої комфортності та самозбалансованості, з іншого – проблемно-ситуаційний характер міжособової взаємодії завжди більшою чи меншою мірою передбачає прояв креативності, тобто творче переосмислення, до- чи реконструювання першопочатково сформованого образу діячаконтактера, а також пов’язане із мислєдїяльним виходом за межі конкретної життєвої ситуації спільного перебування – в минуле чи майбутнє, у позитивному або негативному напрямку її розвитку, в контексті освоєного способу існування чи з орієнтацією на його зміну й відтак у форматі розширення ідеального горизонту життя свідомості, або обмеження набору його функціоналів, передусім екзистенціалів-святостей.

4. Особистісне прийняття людини-людиною, фундується на сприйманні як на активній формі психічного відображення і як

на обов'язковій складовій пізнавальної функції психіки, все ж змістовно не тотожне ні соціальній перцепції, ані міжособистісному сприйманню. Воно завжди охоплює розлогий суб'єктивний матеріал останніх, проте у знятому, реорганізованому на ціннісно-сміслових засадах вигляді, себто функціонує на якісно іншому – *психодуховному, свідомісному* – рівні розиткового існування людини як тієї “частини буття, сущого, що усвідомлює в загальному *все буття*” (С.Л. Рубінштейн [40, с. 357]). Причому впорядкування цього матеріалу самоздійснюється відтепер уже не згідно із закономірностями пізнавальної діяльності, а відповідно до буттєво вкоріненого і персоніфіковано подієвого *уприсутнення* особи-постаті іншого на широкопанорамному ковітальному полотні онтогенезу особистості як суб'єкта прийняття.

5. Здійснений порівняльний аналіз стадій розвитку сприймання і прийняття, що наявний у різних теоретичних системах психологічного пізнання, підтвердив відомий постулат Володимира Роменця, сформульований як “вимога самого життя”: *ці обидва феномени, як і інші психічні явища, мають спроможність-тенденцію піднятися до рівня психологічних канонів*. Тому *вчинково-канонічний підхід* та його методологічна оптика в даному дослідженні стали для нашої практики методологування тим еталонним засобом-ключем, з допомогою якого вдалося не тільки охарактеризувати стадії мікрогенези сприймання як пізнавального процесу і стадії прийняття як *поліфункціонального свідомісно-особистісного метапроцесу* у їх взаємозалежності і взаємодоповненні, а й окреслити їх *канонічні форми* у чотириетапній динаміці психософійно зорієнтованого пізнання. Так, **канон сприймання** узаasadнюється, за висловом академіка Роменця, як “**виразність** предметно-речового буття”, котра досягається через набування особою: а) *панорамності* сприймання ознак-властивостей предметів у речовій формі та у єдності цілого і частин; б) *економності* його перебігу як пізнавального процесу, що охоплює різні ракурси споглядання, маскуючи й водночас розкриваючи предмет та оптимізуючи його мовні відтворення; в) *невичерпності* упредметнень у контексті новопосталого *ап-перцептивного* (тобто осмисленого в лоні персонального досвіду особи) образу предмета, що “відображає всі знання про нього” і вказує на завершення перцептивного феноменологічного циклу; г) *сислової значущості*

предмета сприймання у функціональному зв'язку з іншими предметами за межами чуттєвого досвіду та з виходом за рамки всього сприйнятого через ідеальну оптику свідомості світу.

6. **Канон прийняття людини людиною**, формовиявляючись у психологічно продуктивному спілкуванні, сутнісно становить *ціннісне збагачення особистісного світу* кожного із контактерів, а саме характеризується наповненням іменами-концептами, значеннями, смислами і сенсами буттєвого шляху-досвіду особи у її конкретних взаємостосунках з іншими й відтак у численних відношеннях і в певному ставленні до них. Причому тут має місце стадійність вакуально взірцевого перебігу внутрішньої буттєвості людини-співрозмовника: *усуб'єктнення* візуалістики (зовнішності) іншого і первинні враження та припущення про його людські властивості; його інтенційоване *уприсутнення* у вигляді більш-менш цілісно сформованого психічного образу; *проникнення* цього самоствореного образу у сферу внутрішніх умов функціонування свідомої здатності, що робить можливим певний психодуховний формат мислення, переживання, спілкування, діяльності і вчинків під час міжособистого контактування; й насамкінець *поглинання* вказаною здатністю довершеного й одночасно деталізованого образу-світу іншого як психодуховного матеріалу та узмістовлення і прискорення особистісного розвитку, інтенційного збагачення та смисло-сенового розширення сфери свідомості того, хто персонально приймає цього, так чи інакше поціновуваного, іншого. Водночас кожний з окреслених етапів мікрогенези особистісного прийняття утримує у своїй центральній ланці субпроцеси-механізми, що уможливають його канонічне утвердження як *внутрішнього вчинку*, де: а) *с и т у а ц і й н и й* складник відображає *поіменування* як усвідомлене називання у єдності із підведенням новопосталого образу іншого під категорію чи раніше самісно опановану концептну схему; б) *м о т и в а ц і й н и й* – *означення* як суб'єктивне приписування об'єктивних значень рисам-властивостям особистості співбесідника на підґрунті його пізнання й розкодування, що дає змогу сформулювати перше враження про нього; в) *д і я л ь н и й* – *осмислення* як мислевчинкове задіяння особою персонально опрацьованих смислів про співрозмовника і створення на цій основі детального образу-портрету його особистісного світу та виз-

начення форм і способів взаємодії з ним; г) п і с л я д і я л ь н и й – *осенсовування* як самісне приписування особистості співучасника непересічних сенсів (потенцій, спроможностей, талантів), розуміння його в основних аспектах життєздійснення, а також рефлексування його смислосенсового ландшафту буття і втілюваного у повсякденні способу індивідуального проживання у світі через бажання, плани, переживання, світогляд, вчинки як окремі чи синтетичні внутрішні умови.

7. Теоретична модель особистісного прийняття людини людиною як внутрішнього вчинення створена на методологічних засадах теорії вчинку і канонічної психології В.А. Роменця (П.А. М'ясоїд, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко та ін.) та авторських теорій навчальних проблемних ситуацій, циклічно-вчинкового підходу і метатеоретичної концепції свідомості. Вона містить *дві стадії* (розпізнавальну і збагачувальну) свого канонічного структурно-функціонального розвитку як надскладного, особистісного і свідомісного водночас, онтологічно закоріненого й феноменально багатолікого *метапроцесу*, що пропорційно охоплюють *чотири періоди* динамічного становлення *вчинку прийняття* (ситуаційний, мотиваційний, діяльний, післядіяльний) з наповненням кожного відповідними *психічними механізмами* (усуб'єктнення, уприсутнення, проникнення, поглинання), двоетапно диференційованими психологічними узмістовленнями, квінтесенцію яких відображають *домінантні складники* (упізнавання і характеризування, зацікавлення та інтенціювання, підлаштовування і домислювання, рефлексування і поцінування) та *субпроцеси* (поніменування і категоризації, означення і когнітивації, осмислення і здійснення, осенсовування і прожиття). Зазначена синхронізована ритміка цих багатопараметричних свідчень персонального прийняття насамакінєць *циклу внутрішнього вчинення* уможливило прискорення як особистісного (психокультурного) розвитку того, хто екзистенційно повно приймає іншого, так і суб'єктивних умов функціонування його свідомої здатності бути активно присутнім у світі як самотворче джерело буття. Окремо зауважено, що авторські назви більшості запропонованих свідочств, феноменалів і визначень теоретично та емпірично аргументовані й спричинені тезаурусом вищеокреслених *методологем* психологічного пізнання.

8. Особистісне прийняття людини людиною є набагато складніший і розвитково більш ди-

намічний, психосоціально зумовлений і духовно багатий на зміст, *метапроцес*, котрий не обмежується спектром феноменальних (психомоторних, психофізіологічних, афективних, вербальних тощо) оприявнень безпосереднього й опосередкованого міжособистого контактування, а й сягає поки що незвіданих розумом (інтелектом) горизонтів людської буттєвості, передусім трансцендентного самісного ландшафту позадосвідного існування та утворення його свідомих психоформ – екзистенціалів-святостей, які й спричиняють постання свідомісних організованостей індивідуального ментального досвіду взаємодіючої з іншими особистості. Інакше кажучи, вказане прийняття багатозмістовно і мультифункціонально розгортається у психодуховному житті конкретного агента соціального вчинення *подвійним взаємопрониклим руслом або напрямом – природно онтогенетичним і водночас неприродно свідомісним*. У першому буттєвому вимірі має місце ціннісно-сміслові збагачення онтогенетичної програми постання людини взаємодіючої як особистості, у другому – ускладнення картини внутрішніх умов актуального функціонування свідомої здатності тієї самої взаємодіючої людини, але тепер уже як індивідуальності не тільки із певним суб'єктивним та особистісним потенціалом, а й з універсальним (невичерпними ресурсами катарсичного натхнення, творчих інсайтів, екзистенційних межових переживань, духовних прозрінь чи візій і т. ін.). Причому об'єднувальним чинником і разом з тим інтегральним формоутворенням тут є *вчинок самісного прийняття* у його канонічно зрілому діалектичному поступі чотирьох етапів (ситуаційного, мотиваційного, діяльного, післядіяльного) і відповідних їм механізмів (усуб'єктнення, уприсутнення, проникнення, поглинання), восьми етапів та їх доміантних складників (упізнавання і характеризування, зацікавлення та інтенціювання, підлаштовування і домислювання, рефлексування і поцінування) і субпроцесів (поіменування і категоризації, означення і когнітивації, осмислення і здійснення, осенсовування і прожиття).

9. Неозору складність особистісного прийняття, яку важко передати існуючою психологічною семантикою і графічними засобами побудови теоретичної моделі цього онтофеноменального метапроцесу внутрішнього життя контактуючої з іншим чи іншими людини, певною мірою можна компенсувати, якщо вдається до образних аналогій та більш метафо-

рично описати закономірності розвиткового перебігу зазначеного, безсумнівно надважливо для її культурного становлення і свідомісного збагачення, *психодуховного* (парадокс – “природно неприродного”) *мега механізму*. Тому насамкінець даного методологічного дослідження морочлива архітектоніка циклічно-вчинкової спіралі особистісного прийняття картинно прирівняна до роботи трьох відомих пристроїв: до звукового синтезатора, до світлового синхронізатора і до адронного колайдера. А це означає, що персональне прийняття – це: а) й *суб’єктний синтезатор* численних видозмінених і навіть оновлених під впливом соціальних взаємостосунків процесів, складників, композицій і властивостей-ознак, котрі черпаються із спільних життєвих ситуацій і подій, забезпечуючи адаптованість і психокультурний розвиток усуспільненої особи; б) і *внутрішньоособистісний синхронізатор* ситуаційно змінного плину активованих психічних процесів, станів, тенденцій і механізмів людини під час її взаємодії із собі подібними, що працює як саморегуляційний апарат, тобто безперервно фільтрує всі зовнішні впливи, переломлюючи їх через ритмічну комбінаторику усуб’єктнення, уприсутнення, проникнення і рефлексивного поглинання, й уможливорює досягнення канонічних психоформ самісного прийняття, збагачення ціннісно-сислової сфери і наявного репертуару внутрішніх учинків співрозмовника як повноцінної особистості; в) і *самобутній надскладний свідомісний колайдер*, який уреальнює одночасне прискорення змінного ансамблю інтенційно заряджених внутрішніх організованостей і психодуховних форм на сприймання, пізнання, розуміння і рефлексування іншого як свідіяча в усіх вимірах і характеристиках його індивідуального світу Я; причому нашаровувані психічні змісти впорядкованих періодів, механізмів і субпроцесів, будучи відпочатково детерміновані соціокультурним контекстом, надалі проникають за об’єктивний природний план феноменальних духовних оприявнень (новоутворень мікроонтогенезу особистості) у сферу неозначеної буттєвості внутрішніх умов розвиткового функціонування свідомої здатності людини, котра як індивідуальність та універсум приймає та асимілює зовнішні інверсійні впливи-флуктуації інших осіб, невимушено домагаючись зміни психодуховної мозаїки цих умов, себто більшого чи меншого відхилення від їх усталеного стану, й відтак збагачення або збіднення самобутнього поля життя свідомості.

10. На цьому етапі розмірковувань сформульовано *дві гіпотези*, що потребують окремого доведення: 1) свідомість іншого, проникаючи у буттєві ніші і закутки внутрішнього світу співрозмовника, постає найпотужнішим синхронізатором його особистого вчинкового ритму духовного життя; 2) особистісне прийняття іншого за умов його вчинково-канонічного перебігу є найдосконаліша і найбільш значуща для культурного розвитку форма існування-присутності його свідомості в моєму особистому житті, а наше самобутнє екзистенційне взаємопроникнення за способом роботи-свідіяльності нагадує надскладний *свідомісний колайдер*, що уреальнює прискорення змінного ансамблю внутрішніх організованостей і психодуховних деталей і тим самим уможливорює розширення буттєвого горизонту кожного із контактерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Академік В.А. Роменець: творчість і праці / упоряд. П.А. М’ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. Київ: Либідь, 2016. 272 с.
2. Вітакультурна методологія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана: колективна монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2019. 980 с.
3. Методологія і психологія гуманітарного пізнання: колективна монографія. До 25-річчя наукової школи професора А.В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
4. М’ясоїд П.А. Курс загальної психології: підручник: у 2 т. Київ: Алегра, 2011. Т1. 496 с.; 2013. Т2. 758 с.
5. М’ясоїд П.А. Принцип історизму і мислення у психології. *Психологія і суспільство*. 2019. № 3–4. С. 38–72. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis.2019.03.038>
6. М’ясоїд П.А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія. Київ: Либідь, 2016. 560 с.
7. Основи психології / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Вид. 6-те, стереотип. Київ: Либідь, 2006. 632 с.
8. Психологія вчинку: шляхами творчості В.А. Роменця / упоряд. П.А. М’ясоїд; відп. ред. А.В. Фурман. Київ: Либідь, 2012. 296 с.
9. Роменець В.А. Вчинова організація канонічної психології. *Психологія і суспільство*. 2000. № 2. С. 25–56.
10. Роменець В.А. Історія психології XIX – початку XX століття. Київ: Либідь, 2007. 832 с.
11. Роменець В.А., Маноха П.І. Історія психології XX століття. 3-є вид. Київ: Либідь. 2017. 1056 с.
12. Роменець В.А. Постаня канонічної психології. *Основи психології* / За заг. ред. О.В. Киричука, А.В. Роменця. Київ: Либідь, 1995. С. 605–621.
13. Роменець В.А. Предмет і принципи історико-психологічного дослідження. *Психологія і суспільство*. 2013. № 2. С. 6–27.
14. Фурман А.А. Методологія психологічного пізнання смисложиттєвої сфери особистості. *Психологія і суспільство*. 2020. № 1. С. 5–34. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis.2020.01.005>

15. Фурман А.А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір : монографія. Одеса: ОНПУ; Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 312 с.
16. Фурман А.А. Психологія смисложиттєвого розвитку особистості. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 508 с.
17. Фурман А.В., Гуменюк (Фурман) О.Є. Психологія Я-концепції. Львів: Новий світ–2000, 2006. 360 с.
18. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування : монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 378 с.
19. Фурман А.В. Метатеоретична мозаїка життя свідомості. *Психологія і суспільство*. 2018. № 3–4. С. 13–50. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2018.03.013>
20. Фурман А.В. Метатеоретичні концепти пізнання свідомості. *Психологія особистості*. 2018. № 1 (9). С. 5–11. DOI: <https://doi.org/10.15330/ps.9.1.5-11>
21. Фурман А.В. Метатеоретична реконструкція предметного поля канонічної психології. *Психологія особистості*. 2019. № 1 (10). С. 5–21. DOI: <https://doi.org/10.15330/ps.10.1.5-21>
22. Фурман А.В. Методологічна схема відновлення предметного поля канонічної психології. *Вітакультурний млин*. 2019. Модуль 21. С. 4–27.
23. Фурман А.В. Проблемні ситуації в навчанні. Київ: Рад. школа, 1991. 191 с.
24. Фурман А.В. Психодіагностика особистісної адаптованості. Вид. 3-є, скор. Тернопіль, 2016. 64 с.
25. Фурман А.В. Свідомість як рамкова умова пізнання і методологування. *Психологія і суспільство*. 2017. № 4. С. 16–38. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis.2017.04.016>
26. Фурман А.В. Психолого-педагогічна теорія навчальних проблемних ситуацій: автореф. дис... доктора психол. наук: 19.00.07. Київ, 1994. 63 с.
27. Фурман А.В. Теорія навчальних проблемних ситуацій: психолого-педагогічний аспект : монографія. Тернопіль: Астон, 2007. 164 с.
28. Фурман (Гуменюк) О.Є. Теорія і методологія інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього закладу : монографія. Ялта–Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 340 с.
29. Фурман О.Є. Психологічні параметри інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього навчального закладу: автореф. дис... доктора психол. наук: 19.00.07. Одеса, 2015. 37 с.
30. Фурман О.Є. Психологія впливу : монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2003. 304 с.
31. Фурман О.Є. Я-концепція як предмет багатоаспектного теоретизування. *Психологія і суспільство*. 2018. № 1–2. С. 38–67. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2018.01.38>
32. Барабанщиков В.А. Онтологическая парадигма исследований восприятия. *Психологический журнал*. 2009. Т. 30. № 5. С. 81–95.
33. Бодалёв А.А. Восприятие и понимание человека человеком. Москва: МГУ, 1982. 200 с.
34. Бодалёв А.А. Субъективная значимость другого человека и определяющие её факторы. *Вестник МГУ. Сер. 14. Психология*. 1985. № 2. С. 13–17.
35. Брунер Дж. О перцептивной готовности. *Хрестоматия по ощущению и восприятию* / под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, М.Б. Михалевской. Москва: Изд. Моск. унта, 1975. С. 134–152.
36. Брунер Дж. Психология познания. За пределами непосредственной информации: пер. с англ. Москва: Прогресс, 1977. 412 с.
37. Выготский Л.С. Психология. Москва: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. 1008 с.
38. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / отв. ред. Ю.М. Забродин, Е.В. Шорохова. Москва: Наука, 1984. 445 с.
39. Обозов Н.Н. Межличностные отношения. Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1979. 150 с.
40. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир. Санкт-Петербург: Питер, 2003. С. 281–426.
41. Санніков О.І. Психологія прийняття життєвих рішень особистістю: автореф. дис... доктора психол. наук: 19.00.01. Одеса, 2016. 41 с.
42. Фурман А.В. Уровни решения проблемных задач учащимися. *Вопросы психологии*. 1989. № 3. С. 43–53.
43. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность : пер. с нем., 2-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 860 с.
44. Bruce V. Recognizing of Faces. London: Erlbaum Assoc., 1988.
45. Furman A.V. Volodymyr Rovenets as the Architect of the methodology of humanitarian cognition. *Психологія і суспільство*. 2016. № 2. С. 10–24.
46. Furman O. Ye. The innovative psychological climate: its scope, structure and parameters. *Problems of Psychology in the 21 st. Century*. 2015. Vol. 9. №.1. P. 14–19.
47. Furman O. Social-psychological impact as a parametr of innovative-psychological climate. *International journal of economics and society*. 2015. Vol. 1. Issue 2. P. 143–148.

REFERENCES

- Miasoid, P. A. & Shatyрко, L. O. (Eds.). (2016). *Akademik V. A. Romenets: tvorchist i pratsi [Akademic V. A. Romenets: creativity and work]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Furman, A. V. & Furman, O. I. & Shandruk, S. K. & Co (Eds.). (2019). *Vitakulturna metodolohiia: antolohiia. Do 25-richchia naukovoї shkoly profesora A. V. Furmana [Viticulturnal methodology: an anthology. To the 25th anniversary of professor A. V. Furman's Scientific School]*. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
- Metodologiya i psykhologiya gumanitarnogo piznannya: kol. monografiya. Do 25-richchya naukovoї shkoly profesora A. V. Furmana* (2019). Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
- Miasoid, P.A. (2011, 2013). *Kurs zagalnoyi psykhologii: pidruchnyk: v 2 t.* Kyiv: Aletta, T1, T2 [in Ukrainian].
- Miasoid, P. A. (2019). *Pryntsyp istoryzmu i myslennia u psykhologii [The principle of historicism and thinking in psychology]*. *Psykhologhiia i suspilstvo – Psychology and society*, 3–4, 38–72. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis.2019.03.038>.
- Miasoid, P. A. (2016). *Psykhologichne piznannia: istoriia, lohika, psykhologhiia [Psychological knowledge: history, logic, psychology]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Romenets, V. A. & Kyrychuk, O. V. (Eds.). (2006). *Osnovy psykhologii [Principles of psychology]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Myasoid, P. A. & Furman, A. V. (Eds.). (2012).

Psykholohiia vchynku: Shliakhamy tvorchosti V.A. Romentsia [Psychology act: the way of creativity, of Romenets V. A.]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

9. Romenets, V. A. (2000). Vchynova orhanizatsiia kanonichnoi psykholohii [rganization of canonical psychology]. *Psykholohiia i suspilstvo – Psychology and society*, 2, 25–56 [in Ukrainian].

10. Romenets, V. A. (2007). *Istoriya psikhologii XIX – pochanku XX stolittia [History of Psychology XIX – early XX century]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

11. Romenets, V. A. & Manokha, P. I. (2017). *Istoriia psykholohii XX stolittia [History of psychology of the twentieth century]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

12. Romenets, V. A. (1995). Postannya kanonichnoyi psykholohii [The origin of canonical psychology]. *Osnovy psykholohii – Fundamentals of psychology*. Kyrychuk, O. V. & Romenets, V. A. (Eds.). Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

13. Romenets, V. A. (2013). Predmet i pryncypy istoryko-psychologichnogo doslidzhennya [Subject and principles of historical and psychological research]. *Psykholohiia i suspilstvo – Psychology and society*, 2, 6–27 [in Ukrainian].

14. Furman, A. A. (2020). Metodolohiia psykholohichnoho piznannia smyslozhyttievoi sfery osobystosti [Methodology of psychological knowledge of the sense of life sphere of personality]. *Psykholohiia i suspilstvo – Psychology and society*, 1, 5–34 [in Ukrainian].

15. Furman, A. A. (2016). *Psykholohiia osobystosti: tsinnisno-oriantatsiyni vymir [Personality psychology: value-orientation dimension]*. Odesa: ONPU; Ternopil: TNEU [in Ukrainian].

16. Furman, A. A. (2017). *Psykholohiia smylozhyttievoho rozvytku osobystosti [Psychology of the meaning-life personality development]*. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].

17. Furman, A.V. & Humeniuk (Furman), O.I. (2006). *Psykholohiia Ia-kontseptsii [Psychology of self-concept]*. Lviv: Novyi svit–2000 [in Ukrainian].

18. Furman, A. V. (2016). *Ideia i zmist profesiinoho metodologizatsii [The idea and content of professional methodologization]*. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].

19. Furman, A. V. (2018). Metateoretychna mozaika zhyttia svidomosti [A meta-theoretical mosaic of the life of consciousness]. *Psykholohiia i suspilstvo – Psychology and society*, 3–4, 13–50 [in Ukrainian].

20. Furman, A. V. (2018). Metateoretychni kontsepty piznannia svidomosti [Metatheoretical concepts of cognition of consciousness]. *Psykholohiia osobystosti – Psychology of personality*, 1 (9), 5–11 [in Ukrainian].

21. Furman, A. V. (2019). Metateoretychna rekonstrukciya predmetnogo polya kanonichnoyi psykholohii [Metatheoretical reconstruction of the subject field of canonical psychology]. *Psykholohiia osobystosti – Psychology of personality*, 1 (10), 5–21 DOI: <https://doi.org/10.15330/ps.10.1.5-21> [in Ukrainian].

22. Furman, A. V. (2019). Metodolohichna skhema vidnovlennia predmetnogo polya kanonichnoi psykholohii [Methodological scheme of restoration of the subject field of canonical psychology]. *Vitakulturnyi mlyn – Viticultural mill*, 21, 4–27 [in Ukrainian].

23. Furman, A. V. (1991). *Problemi situatsii v navchanni [Problem situations in learning]*. Kyiv [in Ukrainian].

24. Furman, A. V. (2016). *Psykhodiahnostyka osobystisnoi adaptovanosti [Psychodiagnosis of personal adaptability]*. Ternopil [in Ukrainian].

25. Furman, A. V. (2017). Svidomist yak ramkova umova piznannia i metodolohuvannia [Consciousness as a framework condition and methodologization]. *Psykholohiia osobystosti – Psychology of personality*, 4, 16–38. [in Ukrainian].

26. Furman, A. V. (1994). *Psykholoho-pedahohichna teoriia navchalnykh problemnykh sytuatsii [Psychological-pedagogical theory of educational problem situations]*. Kyiv [in Ukrainian].

27. Furman, A. V. (2007). *Teoriia navchalnykh problemnykh sytuatsii: psykholoho-pedahohichnyi aspekt [Theory of educational problem situations: psychological and pedagogical aspect]*. Ternopil: Aston [in Ukrainian].

28. Furman (Humeniuk), O. I. (2008). *Teoriia i metodolohiia innovatsiino-psykholohichnoho klimatu zahalnoosvitnogo zakladu [Theory and methodology of innovation-psychological climate of the general educational institution]*. Yalta-Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky [in Ukrainian].

29. Furman, O. I. (2015). *Psychologichni parametry innovacijno-psychologichnogo klimatu zagalnoosvitnogo navchalnogo zakladu [Psychological parameters of the innovation-psychological climate of a comprehensive educational institution]*. Odesa [in Ukrainian].

30. Furman, O. I. (2003). *Psykholohiia vplyvu [Psychology of influence]*. Ternopil: Ekonomichna dumka [in Ukrainian].

31. Furman, O. I. (2018). Ia-kontseptsiiia yak predmet bahatoaspektynoho teoretyzuvannia. *Psykholohiia i suspilstvo – Psychology and society*, 1–2, 38–67 [in Ukrainian].

32. Barabanschikov, V. A. (2009). Ontologicheskaya paradigma issledovaniy vospriyatiya [Ontological research paradigm]. *Psihologicheskii zhurnal – Psychological journal*, Vol. 30, 5, 81–95 [in Russian].

33. Bodalev, A. A. (1982). *Vospriyatie i ponimanie cheloveka chelovekom [Perception and understanding of man by man]*. Moscow: MGU [in Russian].

34. Bodalev, A. A. (1985). Subektivnaya znachimost drugogo cheloveka i opredelyayusche ego faktory [The subjective significance of another person and its determining factors]. *Vestnik MGU. Ser. 14. Psihologiya – Bulletin of Moscow State University. Ser. 14. Psychology*, 2, 13–17 [in Russian].

35. Bruner, D. (1975). *O pertseptivnoy gotovnosti. Hrestomatiya po oschuscheniyu i vospriyatiyu [On perceptual readiness. Reader on sensation and perception]*. (Gippenreyter, Y. B. & Mihalevskaya, M. B. (Eds.)). Moscow [in Russian].

36. Bruner, D. (1977). *Psihologiya poznaniya. Za predelami neposredstvennoy informatsii [Psychology of knowledge. Outside of direct information]*. (Trans. engl.). Moscow: Progress [in Russian].

37. Vyigotskiy, L. S. (2002). *Psihologiya [Psychology]*. Moscow: EKSMO-Press [in Russian].

38. Lomov, B. F. (1984). *Metodologicheskie i teoreticheskie problemy psikhologii [Methodological and theoretical problems of psychology]*. (Zabrodin, Y. M. & Shorohova, E. V. (Eds.)). Moscow: Nauka [in Russian].

39. Obozov, N. N. (1974). *Mezhlichnostnyie otnoshe-*

niya [Interpersonal relationships]. Leningrad: Izd-vo LGU [in Russian].

40. Rubinshteyn, S. L. (2003). *Bytie i soznanie. Chelovek i mir [Being and consciousness. Human and the world]*. Sankt-Peterburg, 281–426 [in Russian].

41. Sannikov, O. I. (2016). *Psykhoholohiia pryiniattia zhyttievkykh rishen osobystistiu [Psychology accepted life experience especially]*. Odesa [in Ukrainian].

42. Furman, A. V. (1989). Urovni resheniya problemnih zadach uchashchimisya [Levels of solving problem problems by students]. *Voprosyi psikhologii – Psychology issues*, 3, 43–53 [in Russian]

43. Hekhauzen, H. (2003). *Motivatsiya i deyatelnost [Motivation and activity]*. (Trans. germ.). Sankt-Peterburg: Piter [in Russian]

44. Bruce, V. (1988). *Recognizing Faces*. London: Erlbaum Assoc. [in English].

45. Furman, A. V. (2016). Volodymyr Rovenets as the architect of the methodology of humanitarian cognition. *Psykhoholohiya i suspilstvo – Psychology and society*, 2, 10–24 [in Ukrainian].

46. Furman, O. I. (2015). The innovative psychological climate: its scope, structure and parameters. *Problems of Psychology in the 21 st. Century*, Vol. 9, 1, 14–19 [in English].

47. Furman, O. (2015). Social-psychological impact as a parametr of innovative-psychological climate. *International journal of economics and society*, Vol. 1, Issue 2, 143–148 [in English].

АНОТАЦІЯ

Фурман Анатолій Васильович.

Теоретична модель особистісного прийняття людини людиною.

Методологічне дослідження присвячене обґрунтуванню циклічно-вчинкової стратегії та адекватних їй інтелектуальних засобів психологічного пізнання особистісного прийняття людини людиною як надскладного, буттєво вкоріненого і феноменально багатоголикого, розвитково і функціонально динамічного, метапроцесу уприсутнення іншого у психодуховному світі того, хто самісно здійснює це прийняття. Перший етап пошукових зусиль полягав у створенні надійної теоретичної платформи для побудови ідеальної структурно-функціональної моделі особистісного прийняття як довшеної спіралі вчинення взаємодіючої особи шляхом здійснення порівняльного аналізу, з одного боку, стадій розвитку сприймання як пізнавального процесу (зокрема перебігу категоризації і когнітивації) і як перцептивної події, з іншого – етапів прийняття як аспектів спілкування-обміну й одночасно як поліфункціонального особистісного процесу-мікроетапу онтогенезу, що опрацьовані науковцями у різних теоретичних рекурсіях психологічного пізнання. Об'єднувальною парадигмальною ланкою та універсальним інструментом методологування вказаного порівняльного аналізу стала логіко-структурна схема вчинку В.А. Роменця, згідно з якою покомпонентне циклічне розгортання психічних процесів являє собою у пізнавальній творчості дослідника психологічний канон, до котрого тенденційно рухається і під котрий підпадає феноменологія і сприймання, і

прийняття. Тому, крім закономірного виокремлення ситуаційного, мотиваційного, діяльного і післядіяльного періодів та їх основних механізмів уможливлення (відповідно перцептивного усуб'єктнення, пізнавального уприсутнення, мислєдіяльного проникнення, рефлексивного поглинання), у багатозмістовому здійсненні внутрішнього вчинку персонального прийняття іншого обґрунтовано також вісім більш детальних розвиткових етапів та сумісних з їх екзистенційною буттєвістю домінантних складників (упізнавання, характеризування, зацікавлення, інтенціювання, підлаштування, домислювання, рефлексування, поцінування) і субпроцесів (поіменування, категоризації, означення, когнітивації, осмислення, здійснення, осенсовування, прожиття). У результаті *новостворена теоретична модель*, охоплюючи дві стадії – розпізнавальну і збагачувальну, чотири періоди та їх базові механізми, вісім етапів та їхні найнеобхідніші психічні змістовлення й організованості, характеризує особистісне прийняття людини людиною, яке: а) буттєво становить повноцінний самісний учинок прийняття іншого; б) феноменально підносить таке вчинення до рівня психологічного канону; в) екзистенційно бере свій відлік від першої зустрічі особи з особою як зіткнення їхніх світів, свідомостей і доль у ситуаційному плінні повсякдення; г) діалектично розгортається як надскладний метапроцес у рамках онтогенезу особистості та з тенденцією до зміни смислосенсового формату самобутнього життя свідомості обох контактерів; д) подієво завершується як рефлексивне поглинання засвіту іншого, фрагментарно забезпечуючи оптимізацію особистісного розвитку і циклічно-смислове збагачення внутрішніх умов функціонування свідомої здатності людини-співдіяча. Отож незора буттєва складність особистісного прийняття собі подібної постаті спричинена не лише обмеженим спектром феноменальних оприявнень міжособистісного контактування і наявністю прихованих поясів і ланок психодуховного опосередкування у загальній динаміці його внутрішнього розвитку, а й тим, що вказане прийняття як метапроцес учинково-канонічного формату здійснення багатозмістовно і мультифункціонально розгортається у життєдіяльності конкретного агента соціального вчинення *подвійним взаємопрониклим руслом чи напрямом* – природно онтогенетичним, тобто як ціннісно-смислове забезпечення особистості, і водночас неприродно свідомісним, себто як доповнення й ускладнення самісних умов життєпотуку свідомої спроможності людини бути суб'єктно присутньою у світі саме як натхненна особистість та універсум самотворення. Зважаючи на цю складність, яку важко передати загальноприйнятою психологічною семантикою та авторським тезаурусом і графічним моделюванням, насамкінець дослідження аргументовані образні аналогії та більш метафорична мова опису закономірностей розвиткового перебігу зазначеного психодуховного мегамеханізму. Зокрема, скомплектована надскладна механіка трьох відомих пристроїв – *синтезатора, синхронізатора, колайдера*, яка спроектована на морочливу архітектуру циклічно-вчинкової спіралі особистісного прийняття, у підсумку чого змальована робота-діяльність цього прийняття як суб'єктного синтезатора, внутрішньоособистісного

синхронізатора та своєрідного свідомісного колайдера.

Ключові слова: людина, особистість, внутрішнє прийняття, психічний образ, прийняття рішення, сприймання, соціальна перцепція, особистісне прийняття, вчинок, канонічна психологія, канон сприймання, психологічний канон прийняття, циклічно-вчинковий підхід, спілкування як учинення, інноваційно-психологічний клімат, мікрогенеза особистісного прийняття, вчинок прийняття іншого, онтогенез особистості, свідомість, рефлексивне поглинання, свідомісний колайдер.

REFERENCES

Anatoliy V. Furman.

Theoretical model of personal acceptance of the person by the person.

The methodological study is devoted to the justification of the cyclical-action strategy and adequate intellectual means of psychological cognition of the *personal acceptance of the person by the person* as super-complex, substantially rooted and phenomenally numerous, developmentally and functionally dynamic *meta-process of the presence in the psycho-spiritual world of the one who is self-analysing this acceptance*. The first stage of the research attempt was to create a reliable *theoretical platform* for building an ideal structural and functional *model of personal acceptance* as a complete spiral of committing an individual by performing a comparative analysis, on the one hand, the stages of the development of perception as a cognitive process (in particular, categorization and cognitive events), on the other hand, the stages of acceptance as aspects of communication-exchange and at the same time as a multifunctional personal process-micro-stage of ontogeny that were studied by scientists in different recursion theoretical psychological knowledge. The unifying paradigm link and the universal tool for methodologizing this comparative analysis was the *logical and structural scheme of actions made by V. Romenet's*, according to which the component cyclic unfolding of mental processes is in the cognitive work of the researcher; a *psychological canon*, to which tendency moves and under which phenomenology and perception and acceptance are carried out. Therefore, in addition to the regular isolation of situational, motivational, active and post-action periods and their main mechanisms of facilitation (perceptual presence, cognitive presence, thought-study penetration, reflexive absorption), in the multifaceted realization of the *personal acceptance inner act*, it was given a more detailed, personal and compatible with their existential existence of dominant components (recognition, characterization, interest, intentions), tweaking, deliberation, reflexion, appreciation) and subprocesses (naming, categorization, definition, cognition, comprehension, implementation, conceptualization, living). As a result, the newly created theoretical model, covering two stages – recognition and

enrichment, four periods and their basic mechanisms, eight stages and their most necessary mental reconciliation and organization, characterizes the personal acceptance of a person by a person, which is a) virtually complete self-act; b) phenomenally elevates such an act to the level of the psychological canon; c) existentially counts down from the first meeting of a person with a person as a clash of their worlds, consciousnesses and destinies in the situational current of everyday life; d) dialectically unfolds as a complicated process in the framework of the ontogeny of the individual and with a tendency to change the meaning-sense format of the original life of consciousness of both contacts; e) the event ends as a reflexive absorption of the consciousness of another, fragmentarily providing optimization of personal development and cyclic-semantic enrichment of the internal conditions of functioning of the conscious ability of the human-contributor. Therefore, the unprecedented complexity of personal acceptance of such a figure is caused not only by the limited spectrum of phenomenal receptions of interpersonal contact and the presence of hidden belts and links of psycho-spiritual mediation in the general dynamics of its internal development, but also by the fact that the said process unfolds in the life of a particular agent of a social act by a double interpenetrating channel or direction – naturally ontogenetic, that is, as a value-meaning provision of personality, and at the same time unnaturally conscious, that is, as a complement and complication of the living conditions of the conscious flow of a person's ability to be subjectively present in the world as an inspired personality and universe. Considering this complexity, which is difficult to convey by conventional psychological semantics and the author's thesaurus and graphic modeling, at the end of the study, figurative analogies and a more metaphorical language for describing the patterns of developmental progress of the *psycho-spiritual megamechanism* are argued. In particular, the complete complex mechanics of three well-known devices – synthesizer, synchronizer, collider - is projected on the wistful architectonics of the cyclical-factual spiral of personal acceptance, resulting in a depiction of the work-activity of this acceptance as a subjective synthesizer, internally, and internal synthesizer.

Key words: *person, personality, inner acceptance, psychic image, decision making, perception, social perception, personal acceptance, act, canonical psychology, canon of perception, psychological canon of acceptance, cyclic-action approach, communication as a teaching, innovative-psychological microgenesis of personal acceptance, act of acceptance, ontogeny of personality, conscious ability, reflexive absorption, conscious collider.*

Рецензенти:

к.психол.н., доц. М'ясоїд П.А.,
д.психол.н., проф. Томчук М.І.

Надійшла до редакції 10.12.2019.
Підписана до друку 21.02.2020.

Бібліографічний опис для цитування:

Фурман А.В. Теоретична модель особистісного прийняття людини людиною.

Психологія і суспільство. 2020. №1. С. 56–77. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2020.01.056>